

Hot och våld

Hot och våld anmäls ofta av säkerhets-, vård- och omsorgspersonal. Andra grupper som är utsatta är till exempel anställda inom skola, barnomsorg och kollektivtrafik.

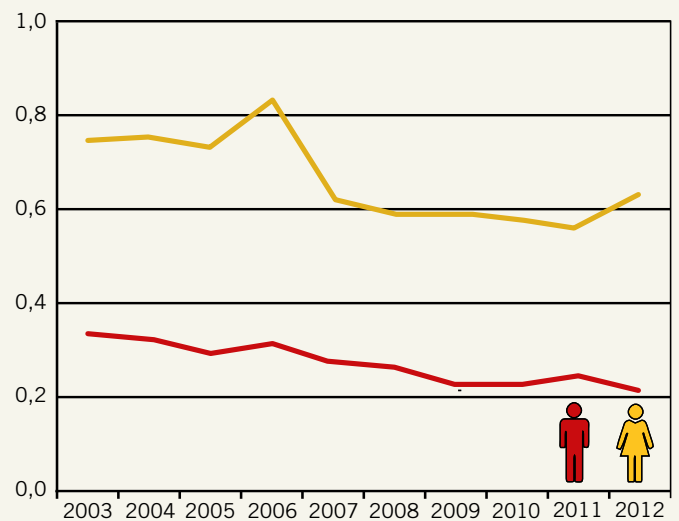
Anmälningar enligt 2 § i arbetsmiljöförordningen (AMF) Enligt 2 § i arbetsmiljöförordningen är en arbetsgivare skyldig att till Arbetsmiljöverket snarast anmäla dödsfall, andra svårare olyckor samt allvarliga tillbud. År 2012 har 2 683 sådana anmälningar gjorts på grund av hot, rån eller fysiskt våld. Många anmälningar kommer från grundskolan, kollektivtrafiken, särskilda boenden, livsmedelshandeln och säkerhetsverksamhet (figur 1). Den sistnämnda kategorin omfattar yrken som väktare, ordningsvakter och värdetransportörer.

Figur 1. Antal anmälningar 2012 enligt 2§ AMF.

Näringsgren	Hot	Rån	Fysiskt våld	Totalt
Grundskoleutbildning och förskoleklass	124	0	203	327
Linjebussverksamhet	156	3	42	201
Boende med särskild service för personer med utvecklingsstörning eller psykiska funktionshinder	58	1	116	175
Övrig kollektivtrafik	104	2	44	150
Säkerhetsverksamhet	30	36	73	139
Livsmedelshandel med brett sortiment, ej varuhus eller stormarknad	19	79	13	111
Övriga näringsgrenar	724	141	504	1 369
Uppgift om näringsgren saknas	123	12	76	211
Totalt	1 338	274	1 071	2 683

Anmälda arbetsolyckor enligt socialförsäkringsbalken År 2012 anmäldes 1 886 arbetsolyckor med sjukfrånvaro på grund av hot eller våld från person utanför den anställdes organisation. Av dessa var 1 367 kvinnor. Figur 2 visar antal anmälda arbetsolyckor per tusen förvärvsarbetande år 2003–2012.

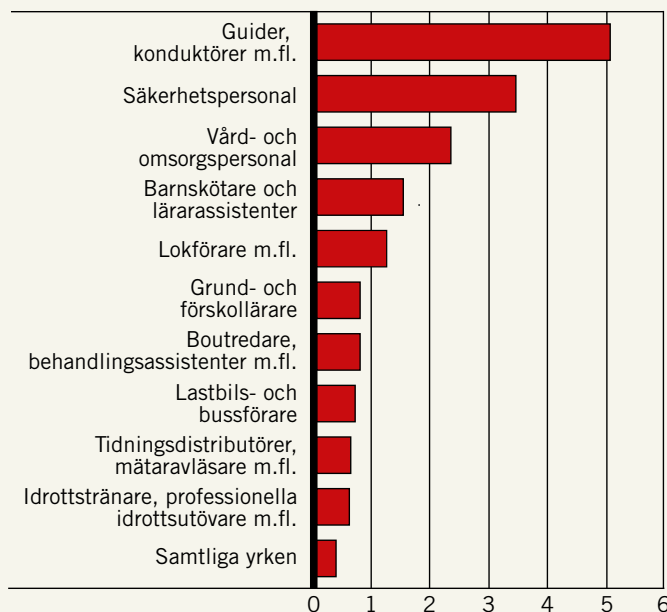
Figur 2. Antal anmälda arbetsolyckor på grund av våld eller hot per 1000 förvärvsarbetande.

Korta arbetsskadefakta Nr 8/2013

Yrken inom vården, skolan och kollektivtrafiken har höga frekvenser, liksom säkerhetspersonal (figur 3). I figuren redovisas endast yrken med minst 10 000 sysselsatta, utom i totalen där samtliga yrken ingår.

Figur 3. Antal anmälda arbetsolyckor på grund av våld eller hot per 1000 förvärvsarbetande år 2011–2012.

Här följer några exempel på beskrivningar från anmälningarna:

Guiders, konduktörer m. fl.:

- *Tågmästare blir spottad i ansiktet i samband med att två personer utan biljett ska avvisas.*
- *Kund med olika namn på betalkort och legitimation börjar skrika åt serveringspersonal, som ger kunden varorna för att få tyst.*
- *Konduktör blir slagen med knytnävarna i ansiktet.*

Säkerhetspersonal:

- *Person som utlöst stöldlarm på stormarknad ger vakt ett knytnävsslag i ansiktet.*
- *Aggressiv resenär drar i trygghetsvärds halsduk samt ger spark på benet.*
- *Polis får knäskada i samband med att en person brottas ner och grips.*

Vård- och omsorgspersonal:

- *Dement patient bryter tumme på personal i samband med påklädning.*
- *Brukare slår med händerna vid blöjbyte.*
- *Förståndshandikappad busar och slår personlig assistent så att revben knäcks.*

Barnskötare och lärarassistenter:

- *Barn kastar sig plötsligt vid utelek, så att det knäcker till i nacken på elevassistent.*
- *Medhjälpare i klassrum får slag och sparkar efter att ha stängt av datorn för en elev.*

Lokförare m.fl.:

- *Lokförare blir beskjutet med grön laser.*
- *Person på tunnelbanespår blir hotfull när föraren stannar och försöker hjälpa personen ut.*
- *Lokförare blir påhoppad bakifrån på väg in i förarhytten och får slag på kinden.*

Grund- och förskollärare:

- *Barn biter förskollärare i armen.*
- *Elev kastar stolar mot lärare.*

Enkätundersökning

Arbetsmiljöverkets arbetsmiljöundersökning 2007-2011 bekräftar bilden ovan, även om en något annan indelning av yrken har använts där. 49 procent av resevärdarna och 60 procent av säkerhetspersonalen anger att de utsatts för våld eller hot om våld i sitt arbete de senaste 12 månaderna, vilket kan jämföras med snittet för samtliga yrken som ligger på 14 procent. Andelen som utsatts för hot eller våld är också högre bland vård- och omsorgspersonal (40 procent), lok- och tunnelbaneförare (52 procent) samt grundskollärare (30 procent).